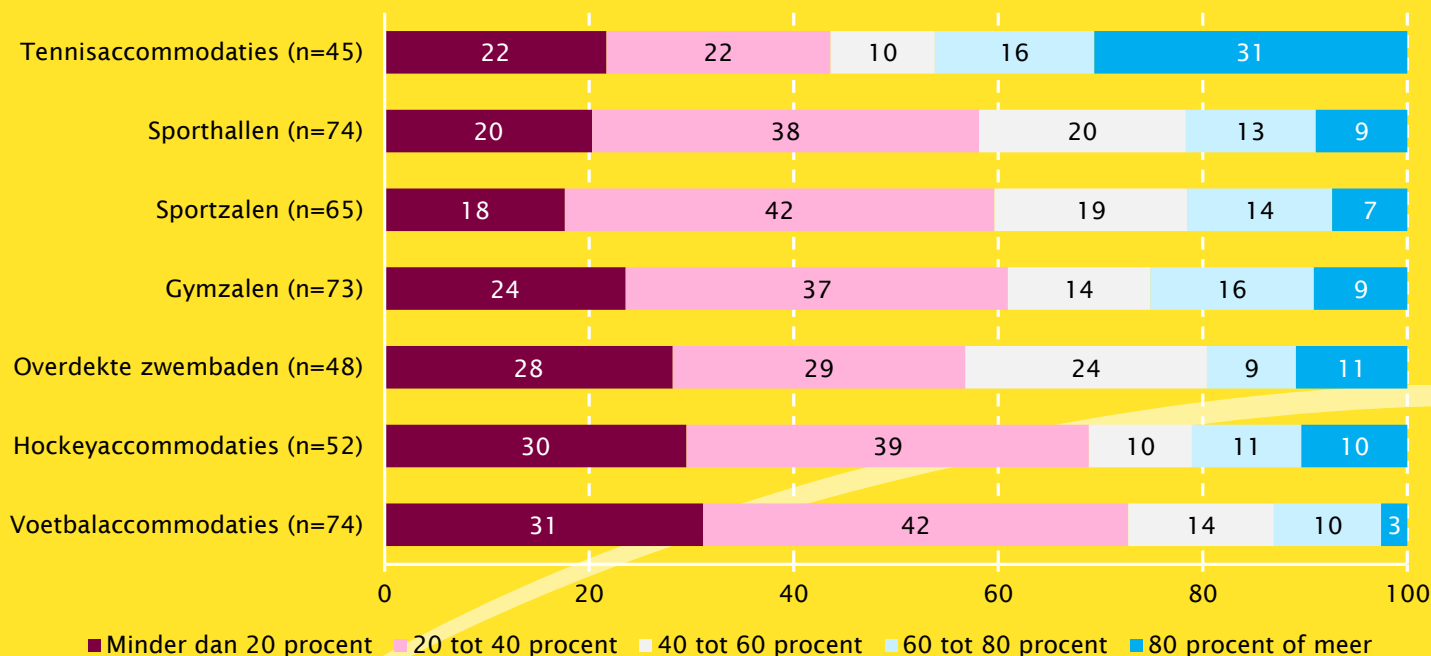

Kostendekkendheid van gemeentelijke sportaccommodaties

Factsheet 2020/26

Björn Schadenberg & Peter van Eldert

Figuur 1 Door gemeenten geschatte kostendekkendheid van haar sportaccommodaties op lange termijn, naar type accommodatie, in procenten van gemeenten

Bron: Mulier Instituut/VSG: VSG-panel, december 2019.

Inleiding

Eén van de zes ambities in het Nationaal Sportakkoord is te komen tot een functionele, goede en duurzame sportinfrastructuur ([VWS, 2018](#)). Om dit te realiseren zal de exploitatie van sportaccommodaties (financieel) sterk verbeterd moeten worden. Onderdeel hiervan is het terugdringen van de exploitatietekorten op sportaccommodaties. Deze tekorten kunnen zowel via de inkomsten (breder en intensiever gebruik, verhoging tarieven) als de kosten (energiebesparing, overdragen beheerstaken) worden aangepakt. In beide gevallen leidt dit tot verbetering in de kostendekkendheid van de sportaccommodaties.

Door een hogere kostendekkendheid van sportaccommodaties, moet op termijn meer (gemeentelijk) geld beschikbaar komen voor 'de sport zelf'. Aangezien op dit moment het grootste deel van het gemeentelijke sportbudget naar sportaccommodaties gaat, is op dit gebied nog veel winst te behalen. Drie kwart van de gemeentelijke uitgaven aan sport gaat immers naar de bouw, het onderhoud, het beheer en de exploitatie van sportaccommodaties ([Van den Dool & van Eldert, 2019](#)).

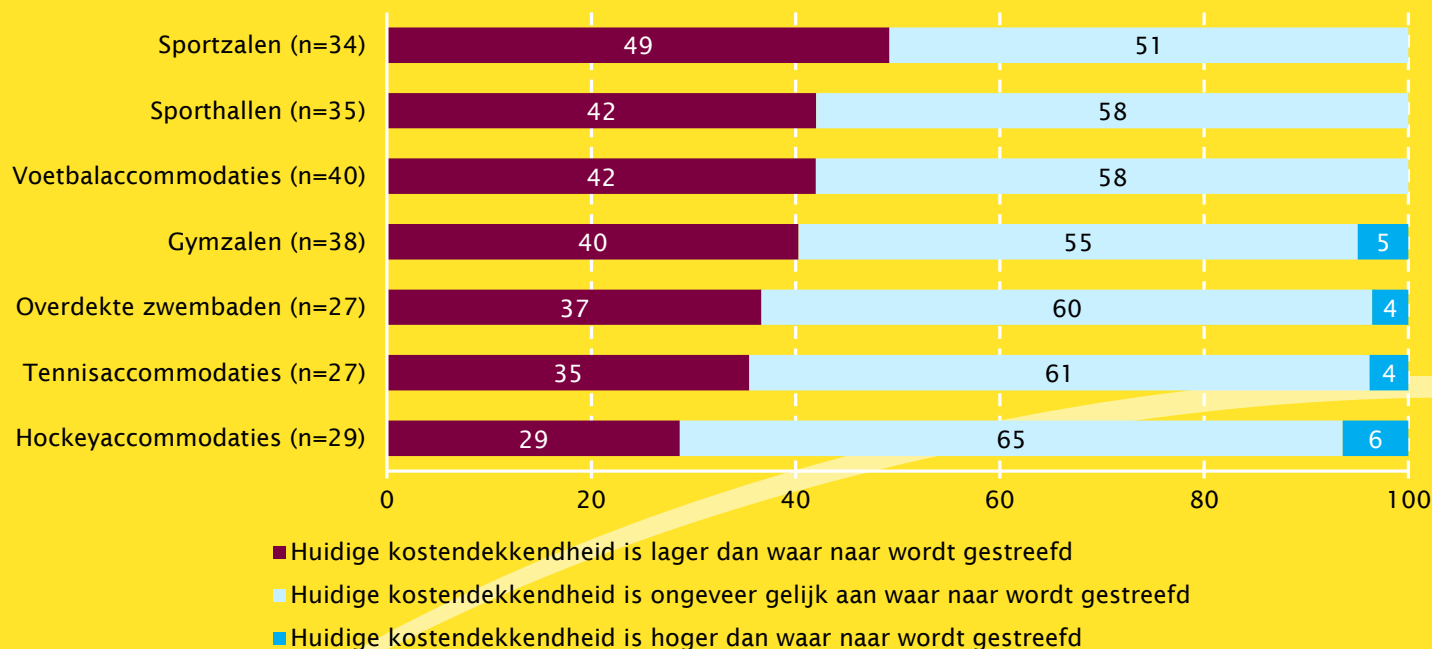
Huidige mate van kostendekkendheid

Ondanks dat de gemeenten dus veel geld kwijt zijn aan onder andere de exploitatie van de sportaccommodaties, weet een groot deel van de gemeenten niet wat de huidige kostendekkendheid is. Voor de meeste typen accommodaties geldt dit voor meer dan 40 procent van de gemeenten, alleen voor hockeyaccommodaties is dit aandeel lager (niet in figuur).

Gemeenten die de kostendekkendheid in beeld hebben, geven aan dat de inkomsten van de tennisaccommodaties de kosten in de hoogste mate dekken (figuur 1). Bijna de helft van de gemeenten met een tennisaccommodatie in eigendom schat in dat de kostendekkendheid meer dan 60 procent is (47%). De kostendekkendheid van de voetbalaccommodaties wordt het minst hoog ingeschat. Ongeveer drie op de tien gemeenten schatten in dat minder dan 20 procent van de kosten worden gedekt door de inkomsten (31%).

In stedelijke gemeenten wordt de kostendekkendheid van de gemeentelijke binnensportaccommodaties (sporthallen, sportzalen en gymzalen) en hockeyaccommodaties

Figuur 2 Gemeenten die streven naar bepaalde mate van kostendekkendheid van haar sportaccommodaties en hoe de huidige kostendekkendheid naar schatting zich daar toe verhoudt, naar type accommodatie, in procenten van gemeenten

Bron: Mulier Instituut/VSG: VSG-panel, december 2019.

enigzins hoger ingeschat dan in minder stedelijke gemeenten (niet in figuur). Bij de overige typen sportaccommodaties wordt geen verschil in kostendekkendheid naar type gemeente waargenomen.

Streefpercentage kostendekkendheid

Het merendeel van de gemeenten streeft niet een specifieke mate van kostendekkendheid na. Afhankelijk van het type sportaccommodatie, heeft tussen de 16 en 27 procent van de gemeenten een streefpercentage van de kostendekkendheid vastgelegd (niet in figuur).

Gemeenten hanteren vaker een streefpercentage voor de kostendekkendheid van de binnensportaccommodaties (sporthallen, sportzalen en gymzalen) en voetbalaccommodaties, en minder vaak voor hun overdekte zwembaden, hockeyaccommodaties en tennisaccommodaties (indien in de gemeente aanwezig).

In de meeste gemeenten met een streefpercentage is de huidige kostendekkendheid min of meer gelijk aan dit percentage (figuur 2). Het streefpercentage wordt het vaakst gehaald bij de hockeyaccommodaties (71%), het

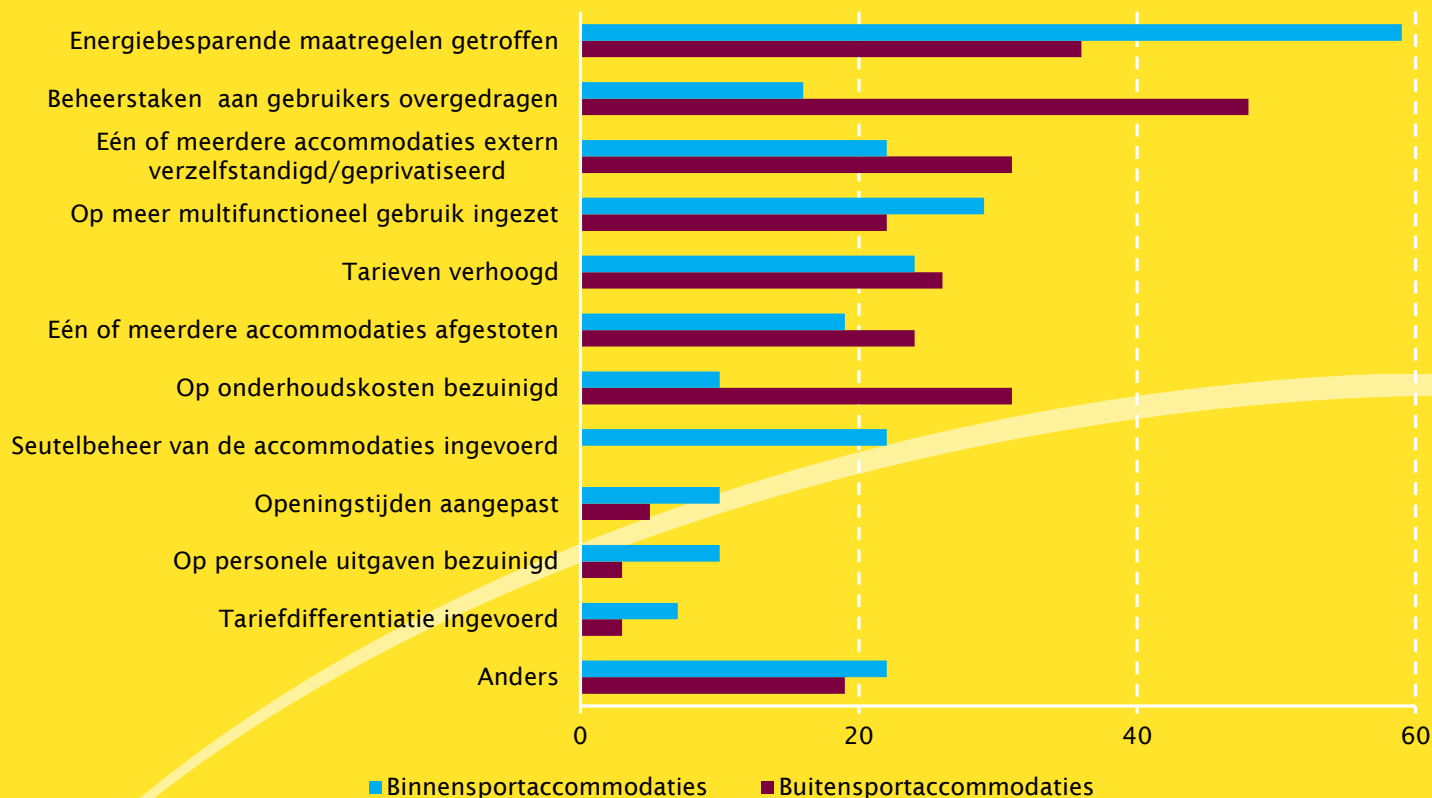
minst vaak bij de sportzalen (51%). In slechts een enkel geval dekken de opbrengsten de kosten in een grotere mate dan waar de gemeente naar streeft.

In stedelijke gemeenten wordt vaker een streefpercentage gehanteerd voor de hockey- en tennisaccommodaties ten opzichte van minder stedelijke gemeenten. Voor de overige typen sportaccommodaties wordt niet in een bepaalde type gemeente vaker een streefpercentage gehanteerd. In stedelijke gemeenten wordt over het algemeen een lichtelijk hoger streefpercentage gehanteerd dan in minder stedelijke gemeenten. Ondanks dat het streefpercentage vaker hoger is, wordt het streven in stedelijke gemeenten vaker gehaald ten opzichte van minder stedelijke gemeenten.

Maatregelen

Zes op de tien gemeenten hebben in de afgelopen collegeperiode (2014-2018) maatregelen getroffen om het exploitatietekort bij de sportaccommodaties terug te dringen en zo de kostendekkendheid te vergroten (63%, niet in figuur). De getroffen maatregelen hadden iets vaker betrekking op de binnensportaccommodaties dan op de buitensportaccommodaties (figuur 3). De meeste

Figuur 3 Door gemeenten getroffen maatregelen om exploitatietekorten of exploitatiekosten terug te dringen, tijdens de afgelopen collegeperiode (2014-2018), meerdere antwoorden mogelijk, in procenten (N=173)

Bron: Mulier Instituut/VSG: VSG-panel, oktober 2019.

gemeenten hebben energiebesparende maatregelen bij hun sportaccommodatie getroffen (bv. installatie van ledverlichting en bewegingsmelders).

Bij buitensportaccommodaties is relatief vaak gekozen voor het overdragen van beheerstaken aan de gebruikers (bv. klein onderhoud of schoonmaak). Bij binnensportaccommodaties is relatief vaak de overstap gemaakt op sleutelbeheer van de accommodatie(s). In bijna alle gevallen geven gemeenten aan dat de getroffen maatregelen hebben geholpen om de exploitatiekosten te verminderen.

Beschouwing

Afhankelijk van het type gemeente en type sportaccommodatie, wordt de kostendekkend van de sportaccommodatie gemiddeld op tussen de 30 en 50 procent geschat. Voetbalaccommodaties, waarvan er ruim 2.000 in Nederland aanwezig zijn, drukken bij de gemiddelde gemeente naar verhouding het meest op de begroting. Gemeenten hebben over het algemeen weinig

zicht op de verhouding tussen inkomsten en kosten van de sportaccommodaties.

Gemeenten hebben wel diverse maatregelen genomen om de exploitatietekorten te verkleinen. Naast duurzaamheidsmaatregelen hebben veel genomen maatregelen betrekking op hoe de relatie tussen eigendom – exploitatie – beheer is vormgegeven. Het gaat vaak om het overhevelen van taken van de gemeente naar andere (private) partijen en het beperken van de rol van de gemeente. Dat sluit aan op een verschuiving die al langer zichtbaar is waarbij de gemeente meer aan andere partijen overlaat en minder uitvoering op zich neemt maar meer regie ([Hoekman & van der Maat, 2017](#)).

Verantwoording

De resultaten uit dit factsheet zijn gebaseerd op resultaten uit het VSG gemeentepanel. De verzamelde data zijn gewogen naar stedelijkheid van gemeenten en vormen een goede afspiegeling van de Nederlandse gemeenten.